

Lijfstraffen

Hoera, de NVO bestaat zestig jaar. Dit jubileum inspireerde mij om in de geschiedenis te duiken. Welke nieuwsfeiten over opvoeding en onderwijs haalden rond de oprichting van de beroepsvereniging zoal de kranten? Ik stuitte al snel op een bericht in het Algemeen Dagblad van 29 maart 1962 met de prikkelende kop: ‘Soms wordt het teveel voor de juf’.

Het artikel bevat een alarmerende uiteenzetting over de problemen in het basisonderwijs. De werkdruk voor het onderwijzend personeel is enorm. Er is een schrijnend tekort aan juffen en meesters. Het gevolg: te weinig aandacht voor individuele leerlingen. (‘Voor het kind dat niet zo vlot leert, kan dat de doorslag geven tot mislukken’).

Ook de weinig benijdenswaardige positie van het schoolhoofd passeert de revue. ‘Duizend en een organisatorische beslommeringen’ en ‘administratieve rompslomp’.

In de hoek

Ik dacht meteen: wat zijn we in zestig jaar weinig opgeschoten. Het taalgebruik is wat ouderwets, maar het bericht had evengoed in 2022 in de krant kunnen staan. Tegelijkertijd zit het anders: natuurlijk is er sindsdien in pedagogisch en onderwijskundig opzicht veel vooruitgang geboekt. Dat maakt hetzelfde krantenbericht overigens ook duidelijk. Pijnlijke anekdotes over hoe sommige leerkrachten lijfstraffen uitdelen om hun klas in het gareel te houden. Oorvijgen, kinderen die in de prullenmand moeten staan in de hoek, of langdurig op hun knieën moeten liggen met hun gezicht naar de muur. Anno nu is dat ondenkbaar natuurlijk.

Plakband op je mond

Het stukje over lijfstraffen deed mij denken aan het begin van mijn eigen schooltijd. Ik groeide tot mijn zevende op op Curaçao. Ik vond naar school gaan – het was eind jaren zestig, ik ben bijna even oud als de NVO – geen feest. Een pak slaag op je blote billen, plakband op je mond als de juf vond dat je te veel kletste, dat is wat ik me vooral herinner van mijn tijd in de kleuterklas.

Op een dag scheurde de juf een tekening van een klasgenootje half doormidden. Hij had zich er met een jantje-van-leiden van afgemaakt, vond ze. Ze plakte de gescheurde tekening op zijn rug en droeg hem op zo naar huis te lopen. Dat deed hij ook nog braaf, ik was erbij.

Bevrijding

Toen we een jaar later naar Nederland verhuisden, was dat een leuk en spannend avontuur voor mijn broers en mij. En naar school gaan hier ervaarde ik als een bevrijding.

Natuurlijk moet je voorzichtig zijn met stellige conclusies. N=1 immers. Misschien had ik de pech een boosaardige juf te hebben getroffen en stond ze niet symbool voor het Curaçaose onderwijs van toen. Ook het Algemeen Dagbladartikel eindigt met een nuancerende opmerking in de passage over de lijfstraffen: ‘het zijn, gelukkig, uitzonderingen. Zij verdienen echter de aandacht als symptomen van een situatie, waarin meer van de docenten wordt geëist dan mogelijk is.’

Ik had een fijne en leerzame schooltijd in Nederland. Zou de acht jaar ervoor opgerichte beroepsvereniging daar op zijn minst een klein aandeel in hebben gehad, als belangenbehartiger voor het creëren van het juiste pedagogische klimaat in de klas? Vast.

tekst: Olaf Stomp, freelance journalist, schrijver, communicatieadviseur bij Movisie, vader van een studerende zoon en schrijvende dochter.

Zijn anekdotes over het kleine leven zijn te volgen op: olafstomp.wordpress.com